

ישראל קורצ'אק קורצ'אק
اسرائيل تقرا كورتشاك

קוראים וחולמים

יאנוש קורצ'אק, התהילה, פרק שישי, עמ' 30-34
תרגום: אריה בוכנר

על יד הגדר, בפנית החצר על הגג הנמוך של מחסו הקרח, למד ולדק תורה מפי אולק, במשך הרבה ערבים, ונתמורת זאת קבל אולק ידיעות מפי ולדק על בית-הספר והלמודים בו. כל עוד קראו בסרוגין, הפל הלך למישרין. אבל פאשר לקחו ספר למוד: דקדוק או ספר לחשבון – רק אז הברר לולדק מה מעטות ידיעותיו ועד כמה הן פגומות.

- שם עצם עונה לשאלה: מי? מה? אם הדבר חי – מי? ואם דומם – מה?

- ובכו גם נפולאון הוא שם עצם?

- מובן, כי אפשר לראותו.

- הלא אי אפשר לראותו, כי הוא מת.

- נו כן, בתמונה.

- אבל בתמונה, הוא אינו חי על כן עונה לשאלה: מה?

ולדק מניע את כתפיו.

- האם גם "תהלה" היא שם עצם?

- את התהלה אפשר, או אי אפשר לראות?

- ומדוע עונה המלה "תהלה" לשאלה: מה? – הלא התהלה חיה?!

- התהלה, לא רק שהיא חיה אלא שהיא נחיתה.

אולק רוצה להיות מנהיג מפרסם ודאי גם יהיה. לאולק יש גם דרך, המובילה אותו אל התהלה: צריך להסתכל בשמים, פאשר הם זרועים פוכבים, כי ביניהם יש פוכבים נופלים. צריך אז לכונן אל שעת נפילתו של כוכב ולהגיד מהר:

- אני רוצה להיות מפרסם.

וכך יהיה – הבקשה תתמלא.

אפשר לומר: אני רוצה להיות עשיר. אבל אולק אינו דואג לכסף.

- העשיר חי ומת – ונגמר. אז האיש המפרסם – זה משוהו שונה ואחר לגמרי.

ביום הראשון היו בספריה – חכו שעה שלמה עד שנקראו בשמותיהם; ולדק הבין אז, מה זה נקרא לערף ציד על ספרים.

בבית הספר, הרי פרט לתלמידים אחדים, הנערים אף פעם לא דברו על ספרים. ועל מה שכתוב בספרים, דברו רק אז, פאשר המורה הזמין אל הלוח. וכאן משוהו אחר לגמרי.

- האם זה ספר יפה? מה קראת? מה מספר בספר? אני מכיר אותו, או לא? לא קראתיו עדין. אנדה, ספור, שירים, ביוגרפיה. ספר קל או קשה; בכרך אחד או בשנים.

הנערים החליפו ולקחו ספרים לעצמם, לאחים, לאחיות ולהורים.

אולק הכיר כאן את כלם וכלם הכירו אותו. הוא נתן הוראות, נעץ לקחת, או לא לקחת איזה ספר.

- אתה חושב שהגברת (הספרינית) תתן לך שלושה ספרים? ומה ישאר לאחרים? את הספר הזה אל תשח, כי הסוף קרוע. הספר הזה מצחיק מאוד.

- זה מסע דמיוני. ספר זה טוב בשביל אביד.

ישראל קורצ'אק
اسرائيل تقرا كورتشاك

וְלֹדֶק בְּעֶצְמוֹ לֹא הָיָה מִתְמַצָּא כָּאֵן בְּכָלֵל.

אוֹלֶק הַגִּישׁ אֶת הַפֶּתֶק הַחֲתוּם עַל יְדֵי מְנַהֵל הַבַּיִת.

- בְּבִקְשָׁה, גְּבֻרַת, זֶהוּ נֶעַר חֲדָשׁ.

וְלֹדֶק עֲשֵׂה תְנוּעָה בְּלִתֵּי זְרִיזָה בְּרִגְלָיו – רָצָה לְקוֹד קֶדָה – וְנִדְחָף מִכָּל הַצְּדָדִים, כִּי צַר הָיָה
הַמְּקוֹם.

הַגְּבֻרַת לְקַחָה אֶת הַפֶּתֶק וְרִשְׁמָה אֶת הַקּוֹרָא הַחֲדָשׁ.

- וְיֵשׁ לָךְ עֲשָׂרָה גְרוּשִׁים?

- אִין לִי, גְּבֻרַתִּי.

- תְּבִיא בְּשְׂבוּעַ הַבָּא.

- טוֹב, גְּבֻרַתִּי.

וְלֹדֶק הִתְעַצֵּב.

- וּמָה יְהִיָּה אִם אִמָּא לֹא תִרְצָה לְתַת עֲשָׂרָה גְרוּשִׁים? – שְׂאֵל בְּלִכְתָּם בְּדַרְךָ הַבַּיִתָּה.

- לֹא נוֹרָא. הַסְּפָרְנִית הַזֹּאת אֵינָה דוֹרְשֶׁת. לְשִׁנְיָה אֵל תִּגָּשׁ, כִּל שׁוֹמֵר נִפְשׁוֹ יִרְחַק מִמֶּנָּה. אֲבָל זֶה רַק
מִדְּבָרַת, אֲבָל הִיא טוֹבָה. וּמִלְּבַד זֹאת, אִם אֵתָה בְּחוֹר הַגּוּן – אֵלֹהֶ לָךְ.

לְאוֹלֶק מִשְׁרָה בְּחִנוּת לְמַכְשִׁירֵי כְּתִיבָה, וְהוּא מִשְׁתַּכֵּר שְׂשָׁה רוֹבְלִים לְחֲדָשׁ.

- אֵל תִּפְחָד, גַּם בְּשִׁבְלֶךְ אִמָּצָא מְקוֹם עֲבוּדָה. כְּאֲשֶׁר אֲצְלִיחַ לְהִתְקַבֵּל לְחִנוּת הַסְּפָרִים, אֲוַתֵּר עַל
מְקוֹם עֲבוּדָתִי וְאֵתָה תִּכְנַס בְּמִקְוָמִי.

בְּאוֹתוֹ עָרַב הַכֹּל קָרָאוּ בְּבֵית: אֲבָא, אִמָּא וְוֹלְדֶק. וּמִנֵּי הָרָאָתָה לְוִיָּצֶק וּלְפִחְלָקָה תְּמוֹנוֹת שְׂבִסְפָר
וּלְהַסְבֵּרַת כֹּל תְּמוֹנָה בְּדַתָּה אֵיזָה סְפוֹר.

- שְׁמִרֵי לֹא לְלַכְלֶךְ וְלֹא לְקַרֵּעַ – הַזְּהִיר וְלֹדֶק. וְהָעָרַב מֵהָר לְעֵבֵר, מְאֲשֶׁר כֹּל הָעָרָבִים הַקּוֹדְמִים.